

ANGLICKO-ČESKÝ ZEMĚDĚLSKÝ A PŘÍRODOVĚDNÝ SLOVNÍK LINGEA

Miroslav Herold

Na Jeronýmovi 2013 byl uveden nový slovníkový titul pod rozhraním LEXICON 5 Anglicko-český zemědělský a přírodovědný slovník (dále jen ACZP). Toto rozhraní bylo podrobně recenzováno v roce 2008 s velkým A-Č slovníkem Platinum. Neuškodí však připomenout některé vlastnosti tohoto rozhraní, protože právě v oboru odborné terminologie najde široké uplatnění.

- Hledání přetažením ze čteného/překládaného dokumentu do okna slovníku.
- Hledání fulltextové — okamžitě vyhledá veškeré výskyty hledaného zadání, nejen v překladech, ale i v příkladech, idiomech ap. Tak např. k heslu „sheep“ najdeme 62 upřesňujících informací. Viz obr 1
- Rozšířené fulltextové hledání tvaroslovné, při zadání např. minulého času najde automaticky sloveso v základním tvaru.
- V rozšířeném hledání lze dále zúžit množinu výsledku zadáním slovního druhu nebo rodu (n, v, adj) nebo oboru/stylu (meteor). Viz obr. 2. Zde se hledají pouze hesla obsahující podstatná jména (n-noun).
- Hledání podle šablony — využívá klasické zástupné znaky „?“, „? a operátor []. Níže uvedený příklad najde jak „advice“, tak „advise“. Viz obr 3
- Při zadávání dotazu z klávesnice aplikace nabízí hesla začínající na uvedený řetězec. Viz obr. 6.

Slovníková databáze

Autorem slovníku je Ing. Josef Beneš, překladatel, jenž pracoval celý život v oboru zemědělství a přírodních věd.

Rozsah databáze: Hesel = 64 000, slovních významů = 72 000, překladů = 97 000. (obr. 4) Vzhledem k tomu, že autor je profesionální překladatel, obsahuje databáze hesla, která se vyskytla ve skutečných zakázkách, je tedy uplatňován frekvenční princip. Dalším přínosem jsou vysvětlující výklady - viz obr. 5.

Porovnání s jinými odbornými slovníky

Pokud se proběhneme Googlem po webu, samozřejmě najdeme řadu odkazů, ale používání takovýchto terminologických zdrojů je mírně řečeno rizikové. Jsou-li stránky buď z akademického pracoviště, z univerzity nebo jiné školy, lze je s trochou ověření využít, jakmile se však jedná o firemní stránky, je to ve většině případů marketingový tah PR pracovníků, kteří metodou širokého koštěte stáhli z libovolných zdrojů terminologii a bez jakéhokoliv ověření ji prezentují na webu v naději, že tím zvýší návštěvnost svých stránek a tím i vlastní finanční ohodnocení.

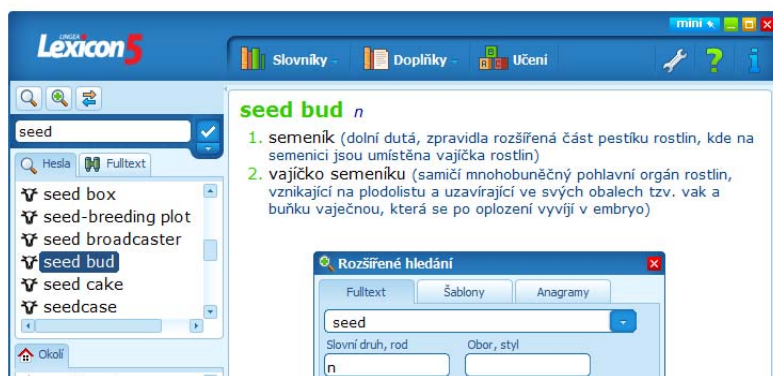
Srovnávací slovník obdobného zaměření je vlastně jen A-C' zemědělský slovník vydaný nakladatelstvím Storm Ware v roce 1998 (dále jen SW98). Bohužel k tomuto slovníku již nelze najít rozsah databáze, byl totiž stažen z trhu.

Porovnáváním obou slovníků otevřených vedle sebe lze odhadovat přibližně stejný rozsah. ACZP je rozsáhlejší v oblasti rostlin (pulsatilla) a živočišné výroby (calf-knee), SW98 má širší záběr ve zpracovatelském odvětví (caliper).

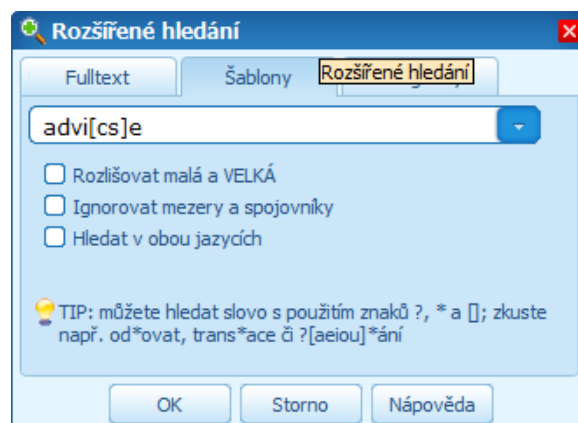
Jako další srovnávací databáze byly použity specializované oborové slovníky, vyskytující se v rámci velkých kompletů:

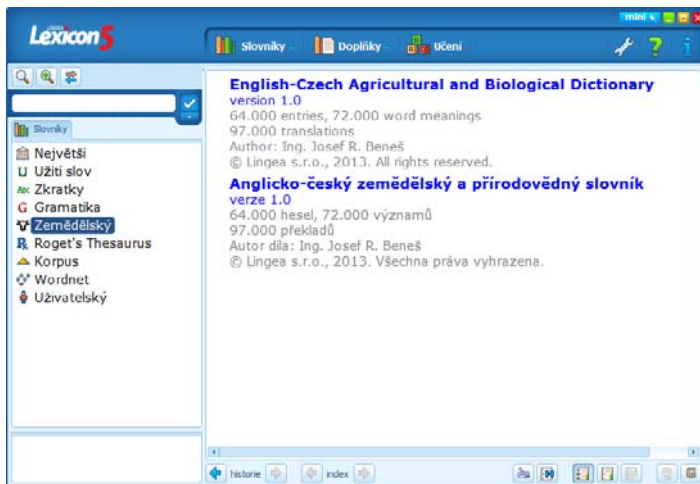
Obr.1 Fulltextové hledání nalezne všechny výskyty dotazovaného hesla

Obr.2 Rozšířené hledání omezující rozsah zadáním slovního druhu

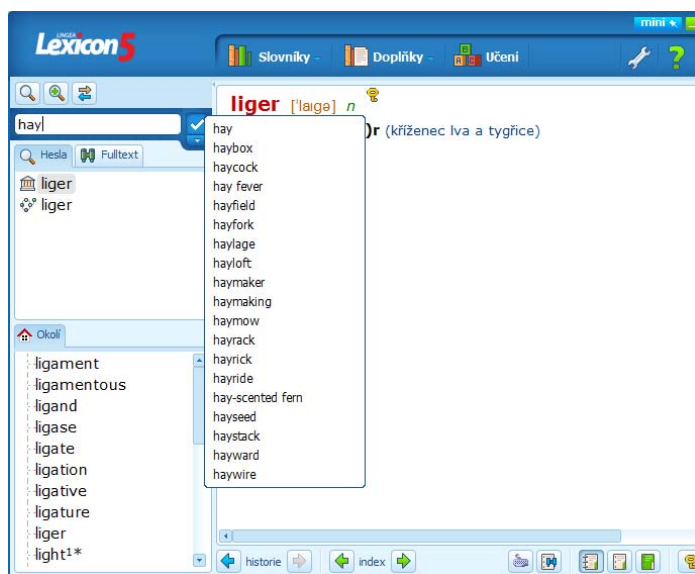
Obr.3 Rozšířené hledání pomocí šablony

Obr.4 Titulní obrazovka udávající rozsah databáze

Obr.5 Ukázka hesla, obsahujícího vedle překladu také vysvětlující text = encyklopedické pojetí

Obr. 3 Nápoředa šetřící čas při dotazu z klávesnice

- Millennium 7 a Millenium 8, které oba obsahují přírodovědný slovník; zemědělská tématica je promíchána s technickým slovníkem nebo slovníkem ekonomickým.
- WinGed obsahuje A-Č slovník lesnický a dřevařský B. Horáka.

• Slovníky z vydavatelství Jiří Vedral (VJV), zejména ANG033 slovník zemědělství, a dále veterinární, lesnický, chov drůbeže a další (kompletní seznam oborových slovníků viz <http://www.pcslovníky.com/?s=ang>). Když bychom sečetli počty hesel ve všech slovnících, jejichž tématica se týká nějak zemědělství nebo přírodovědy, dostali bychom se zaručeně na číslo přesahující 67 000, tj. počet hesel v ACZP. Tento přístup však skrývá při praktickém použití jedno velké úskalí: slovníků je mnoho a ve dvou formátech (DOC a PDF), neexistuje jednotné uživatelské rozhraní. Hledání, i pokud bychom přesunuli všechny PDF slovníky do jedné složky a prohledávali je najednou, je velice pomalé. Podobné je to i s formátem DOC. Windows Grep sice umí prohledávat i 50 dokumentů najednou, ale pomalost je stále značná.

V případě jednoslovných hesel stačí ACZP držet s těmito tematicky orientovanými slovníky krok, jakmile však dojde na víceslovná hesla, ACZP nabídne většinou překlad jednotlivých komponent a je již otázkou tvůrčího přístupu překladatele, jak si s tím poradí.

Poznámky a připomínky

Komplexní struktura databáze, která umožňuje vyhledávání souhrnných informací k položenému dotazu, (synonyma, antonyma, kolokace, příbuzná slova) přináší uživateli jednu nevýhodu: uživatelský slovník musí svým způsobem tuto strukturu respektovat. Z toho plyne, že uživatelské heslo se musí zadávat každé zvlášť, eventuálně s doplňkovými informacemi (slovní druh, rod). Nelze tedy do slovníku importovat pomocné glosáře, které si skoro každý překladatel při práci vytváří buď ve tvaru dvou sloupců ve Wordu nebo Excelu, či v jednoduchém TXT formátu. Tato nevýhoda se netýká uživatelů CAT nástrojů. Ti si tento glosář vytváří - a aplikují - v příslušné CAT aplikaci. Hesla odborného slovníku neobsahují odkaz na výslovnost a tvarosloví. Není totiž pravděpodobné, že takto specializovaný slovník bude používat překladatel, tápající ve výslovnosti či nepravidelných slovesech.

Závěr

V současné době lze A-Č zemědělský slovník Lingea pod rozhraním Lexicon5 považovat v oboru elektronických zdrojů terminologie za velmi spolehlivý a obsáhlý. Vzhledem k tomu, že nakladatelství Stormware ukončilo v roce 2012 prodej slovníku ProDict, je to na trhu t.č. jediný specializovaný zemědělský/přírodovědný slovník. Velkým přínosem je propracované rozhraní Lexicon5, jež nemá slovníky VJV — jsou buď ve formátu DOC, nebo PDF. Rychlost hledání, a to i fulltextového, je i při několika současně otevřených slovnících, CAT aplikaci Studio2009 a vyhledávači xBench (testováno na Intel Core Duo, takt 3 GHz; 3 GB RAM) prakticky okamžitá.

Nákupní cena samotného slovníku je 1690,- Kč včetně DPH. Škoda, že není nabízena kombinace velkého obecného slovníku + technického + tohoto odborného, což za zvýhodněnou cenu existuje v nabídce pro ekonomický slovník.

Výrobce/poskytl: LINGEA s.r.o., Vackova 9, 612 00 Brno.
Telefon: 541 233 160, fax: 544 525 034, e-mail: info@lingea.cz